

WEGWIJZER DUBBELDIAGNOSE ILLEGALE MIDDELEN

diletti

Wegwijzer dubbeldiagnose – (illegale) middelen

Deze Wegwijzer bundelt een overzicht van vormen, opleidingen en relevante informatie over omgaan met dubbeldiagnose voor professionals. Vanuit de focusgroepen die in het kader van het beleidsproject DD_IM¹ werden georganiseerd, werden de noden van de netwerkpartners rond deskundigheidsbevordering in het werken met mensen met deze problematiek in kaart gebracht.

Het doel is zorgpartners te ondersteunen bij het oriënteren binnen het brede en diverse opleidingsaanbod. Verschillende van de vermelde vormingspartners zijn bovendien bereid hun aanbod af te stemmen op de specifieke behoeften van de aanvrager.

Voor het aanbod dat de experts DD_IM en de ervaringsdeskundigen rechtstreeks aan zorgpartners aanbieden, verwijzen we naar de [contactgegevens van experts DD en ED Project Dubbeldiagnose – Illegale Middelen](#).

Op basis van de geïdentificeerde noden is de Wegwijzer opgebouwd uit drie delen

- Ondersteuning bij het opstellen van visie en beleid
- Basiskader dubbeldiagnose en (illegale) middelen
- Verdiepingsthema's

¹ DD_IM = dubbeldiagnose – (illegale) middelen

Ondersteuning bij het opstellen van visie en beleid

Waarom?

Een duidelijke visie en beleid rond (illegale) middelengebruik vormt de basis voor alle verdere acties en interventies binnen een afdeling of organisatie. Het geeft richting aan personeel, zorgt voor duidelijkheid en professionaliteit naar zorgvragers toe en legt het fundament om verdere deskundigheid op te bouwen.

Wat?

Vanuit de bevraging van zes “continuüms”:

- Zelf focus op middelengebruik vs. louter vraaggestuurd werken
- Zelf begeleiden rond dit thema vs. doorverwijzen
- Verandering van gebruik vs. Harm Reduction
- Proactief werken met context of enkel op vraag
- Strikt regelgevend kader vs. minimale regels
- Hebben we een preventieve rol?

Werken aan een beleid met volgende pijlers:

- Visie
- Afspraken en regels
- Zorg en begeleiding
- Educatie
- Omgevingsinterventies

Praktisch

Gratis coachingsaanbod voor organisaties in de regio door de preventiemedewerker TAD van het CGG VBO. Afstemming op voorhand om op maat te kunnen werken.

- Contactgegevens: preventieTAD@cgg-vbo.be

Online, gratis aanbod VAD

- Kwaliteitsvol alcohol en drugbeleid in de organisatie:
<https://vormingen.vad.be/vormingen/een-kwaliteitsvol-alcohol-en-drugbeleid-in-de-organisatie/>

Basiskader dubbeldiagnose en (illegale) middelen

Basiskader Dubbeldiagnose middelengebruik en psychiatrische aandoening

Waarom?

Om aansluiting te vinden en te kunnen werken met deze doelgroep is het belangrijk om zicht te hebben op o.a.:

- Wat houdt een verslaving in, wat houdt dubbeldiagnose in?
- Het ontstaan van deze problemen
- De gevolgen van een dubbeldiagnose en het dubbele stigma

Aanbod

Gratis, online aanbod VAD

- Ontstaan van middelengerelateerde en verslavingsproblemen
<https://vormingen.vad.be/vormingen/ontstaan-van-middelgerelateerd-en-verslavingsproblemen-een-dynamisch-proces/>
- Drugs in de hersenen
<https://vormingen.vad.be/vormingen/drugs-in-de-hersenen/>

Basisvorming “Omgaan met middelengebruik in de GGZ”. Afstemming op voorhand om op maat te kunnen werken.

- Min 8 personen, max 20 personen
- Op maat (3u tot 2 dagen)
- € 270/dagdeel
- Meer info: preventieTAD@cgg-vbo.be

Publicatie [“Op bezoek bij Mijnheer en mevrouw Roes”. Werken aan problematisch middelengebruik in de thuissituatie.](#)

Periodiek aangeboden vorming van Psyche: <https://psyche.be/vormingen>

Mens-Milieu-Middel

Waarom?

Een model dat ons toelaat om geïntegreerd te werken rond Dubbeldiagnose en stil te staan bij de risico- en beschermende factoren bij middelengebruik. Inzicht in de betekenis van het gebruik en het samenspel ervan met de psychische aandoening kan ingezet worden als opstap naar verandering.

Aanbod

Gratis, online aanbod VAD

- Invloed van mens, middel en milieu
<https://vormingen.vad.be/vormingen/de-invloed-van-mens-middel-en-milieu-op-druggebruik-en-drugproblemen/>

Onderdeel van de Basisvorming “Omgaan met middelengebruik in de GGZ”. Afstemming op voorhand om op maat te kunnen werken.

- Min 8 personen, max 20 personen
- Op maat (3u tot 2 dagen)
- € 270/dagdeel
- Meer info: preventieTAD@cgg-vbo.be

Samenwerkingsmodel gedragsverandering, motiverende gespreksvoering

Waarom?

De Alexianen Zorggroep Tienen maakte een synthese van de theorie van de cirkel van verandering, het begeleidingsproces bij mensen met middelengebruik en de processen en taken die beschreven worden binnen de motiverende gespreksvoering².

Ze biedt hiermee een geïntegreerd model en geeft handvaten om effectieve interventies en ondersteuning te bieden, aangepast aan de fase waarin de cliënt zich bevindt.

Aanbod

Document samenwerkingsmodel gedragsverandering AZT

Specifiek over motiverende gespreksvoering:

- Online, gratis aanbod VAD
<https://vormingen.vad.be/vormingen/motiverende-gespreksvoering/>
- Onderdeel van de Basisvorming “Omgaan met middelengebruik in de GGZ”
 - Min 8 personen, max 20 personen
 - Op maat (3u tot 2 dagen)
 - € 270/dagdeel
 - Meer info: preventieTAD@cgg-vbo.be
- Vorming Motiverende Gespreksvoering. Afstemming op voorhand om op maat te kunnen werken.
 - Min 8 personen, max 20 personen
 - Op maat (3u tot 2 dagen)
 - € 270/dagdeel
 - Meer info: preventieTAD@cgg-vbo.be
- VAD Basisvorming motiverende gespreksvoering
 - 3 dagen
 - Groep van max 14 personen
 - € 291
 - Data: <https://vormingen.vad.be/vormingen/>

Periodiek aangeboden vorming van Psyche: <https://psyche.be/vormingen>

² Motiverende gespreksvoering is niet hetzelfde als motiverend spreken, het is een doelgerichte gesprekstijl om persoonlijke motivatie te versterken door iemand eigen redenen om te veranderen te ontlokken en te exploreren vanuit aanvaarding en medeleven.

Paard-ruiter

Waarom?

Dit model geeft een verklarend kader waarom verslaving zo moeilijk te doorbreken is en geeft handvatten om het aan te pakken. Het draagt bij aan de destigmatisering en ontschuldiging van de gebruiker en het gebruik.

Aanbod

[Brochure VAD – Waarom een verslaving doorbreken zo moeilijk is.](#)

Zelfdeterminatietheorie

Waarom?

De zelfdeterminatietheorie geeft handvatten om ook op basis van extrinsieke motivatie aan de slag te gaan met mensen. Men moet niet wachten tot intrinsieke motivatie zich ontwikkelt om waardevolle stappen te zetten in het veranderingsproces.

Aanbod

Onderdeel van de Basisvorming “Omgaan met middelengebruik in de GGZ”

- Min 8 personen, max 20 personen
- Op maat (3u tot 2 dagen)
- € 270/dagdeel
- Meer info: preventieTAD@cgg-vbo.be

[Document soorten motivatie](#)

Productkennis

Waarom?

Productkennis zal nooit volledig sluitend zijn, maar inzicht in de indeling en effecten van verschillende middelen kan bijdragen aan een beter begrip van de betekenis achter het gebruik. Dit versterkt het zelfvertrouwen van zorgverleners om het gesprek aan te gaan en samen te werken met de cliënt.

Aanbod

Vorming op maat door de ervaringsdeskundigen van het project DD_IM

VAD Drugwiel

- Overzichtelijk model van psychoactieve stoffen en hun effecten te gebruiken in team en met cliënten: <https://vad.be/catalogus/het-drugwiel/>

VAD gratis online vormingen over producten

- <https://vormingen.vad.be/online-aanbod/> (op tabblad productinformatie klikken)

Vorming productinformatie CGG VBO.

- Afstemming op voorhand om op maat te kunnen werken.
- Min 8 personen, max 20 personen
- 3u, € 270/dagdeel
- Meer info: preventieTAD@cgg-vbo.be

Vorming productinformatie: Tessa Windelinckx, Free-clinic, GIG

- Afstemming op voorhand om op maat te kunnen werken.
- Meer info: tessa.windelinckx@free-clinic.be

Periodiek aangeboden vorming van Psyche: <https://psyche.be/vormingen>

Werken aan veiligheid

Waarom?

Teams die werken met cliënten met een dubbeldiagnose worden geconfronteerd met verhoogde spanning, onvoorspelbaarheid en een verhoogd risico op agressie en grensoverschrijdend gedrag. Dit kan leiden tot angst, onzekerheid en handelingsverlegenheid bij medewerkers, wat het veiligheidsgevoel, het therapeutisch klimaat en het herstelgericht werken onder druk zet.

Aanbod

Aanbod van Boundy, verzorgd door opleiders met werkervaring in de GGZ, psychiatrie en verslavingszorg:

- Opleidingen omgaan met agressie en onvoorspelbaar gedrag
- Teambegeleiding rond veiligheid en agressie in complexe situaties bij dubbeldiagnose
- Beleidsondersteuning: Verankering van veiligheid en agressiebeleid in de organisatie

Praktisch:

- Afstemming op voorhand om op maat te kunnen werken.
- Meer info: [aanbod van Boundy](#) of mail Kris Verherstraeten (kris@boundy.be)

Periodiek aangeboden vorming van Psyche: <https://psyche.be/vormingen>

Gratis e-learning traject van Psyche: [E-learning traject: spanning, escalatie en agressief gedrag – Omgaan met VBM](#)

Hervalpreventie

Waarom?

Herval is een wezenlijk deel van het pad naar verandering maar brengt heel wat teweeg voor cliënten, zorgverleners en betrokken naasten. Het opgenomen aanbod biedt handvatten om hier proactief en gericht rond te werken.

Interventies rond herval zijn vaak ingebed in een breder behandelingsaanbod maar kunnen ook op zichzelf staan.

Aanbod

Gratis draaiboek VAD: Basismateriaal voor terugvalpreventie

<https://vad.be/catalogus/basismateriaal-voor-terugvalpreventie-bij-problemen-met-middelengebruik-gamen-of-gokken/>

Vorming hervalpreventie. Afstemming op voorhand om op maat te kunnen werken.

- Min 8 personen, max 20 personen
- 3u, € 270/dagdeel
- Meer info: preventieTAD@cgg-vbo.be

Periodiek aangeboden vorming van Psyche: <https://psyche.be/vormingen>

Harm Reduction

Waarom?

Voor sommige hulpvragers is de verwachting van abstinentie te groot. Dit leidt tot wederzijdse teleurstellingen en moeilijkheden in de communicatie en het voorziene zorgtraject. Schadebeperkend werken kan een eerste stap betekenen in zorg. Ondanks het feit dat mensen nog middelen (minder) gebruiken, kan men samen op een betekenisvolle manier stappen vooruitzetten in het zorgtraject.

Aanbod

Visie en houding op Harm Reduction door Tessa Windelinckx (Free Clinic, GIG)

- Afstemming op voorhand om op maat te kunnen werken.
- Meer info: tessa.windelinckx@free-clinic.be

Dossier Harm Reduction VAD: <https://vad.be/catalogus/dossier-harm-reduction/>

VAD Vorming Harm Reduction

- <https://vormingen.vad.be/vormingen/>
- Jaarlijks herhaald
- 1 dag, € 95

Omgaan met mensen met een ernstige psychiatrische aandoening (EPA)

Aanbod

De [experten DD van het project](#) beluisteren je vraag en zoeken mee naar een passend aanbod.

Verdiepingsthema's

Trauma geïnformeerd werken

Waarom?

Trauma en middelengebruik komen vaak samen voor en houden elkaar in stand. Onderzoek toont aan dat een gelijktijdige of geïntegreerde aanpak effectiever kan zijn dan een sequentiële aanpak en kan leiden tot een meer duurzaam herstel.

Aanbod

dr. Nele Gielen: www.traumazorg.net

Aanbod op maat, te bespreken:

- Supervisietraject op cliëtniveau (1 tot 3 sessies)
 - Min 3 personen, min 2u: 35u, excl. BTW
- Vorming/ training ter plaatse over trauma en verslaving
 - € 125/u, excl. BTW en verplaatsing
- Begeleiding bij implementatieplannen van geïntegreerde zorg trauma en verslaving
 - € 80/u, excl. BTW

Meer informatie: info@traumazorg.net

Ontwenning

Waarom?

Inzicht verwerven in de mogelijke klachten en nevenwerkingen bij verminderen of stoppen met gebruik van verschillende middelen en manieren om ontwenning te begeleiden.

Aanbod

[Webinar “Ontwennen in de thuiscontext”, dr. Peuskens, VAD](#)

[Publicatie “Op bezoek bij Mijnheer en mevrouw Roes”. Werken aan problematisch middelengebruik in de thuissituatie.”](#)

Ethische gespreksvoering

- Wat is er nodig voor een volgehouden engagement?
- Omgaan met machteloosheid en onvoorspelbaarheid
- Dilemma's op het vlak van verantwoordelijkheid
- Grenzen en mogelijkheden van aanklappend werk

Waarom?

Het werken met deze doelgroep brengt vaak dilemma's met zich mee waarvoor geen eenduidig juist antwoord bestaat. Door hierover in teamverband een ethisch gesprek te voeren, kan worden toegewerkt naar een zo "goed" mogelijk antwoord: een weloverwogen keuze die voortkomt uit een zorgvuldige afweging van gevolgen en belangen, wetgeving, kaders en waarden, en die ook verantwoord kan worden vanuit deze afweging.

Aanbod

Overzicht Ethische overlegmethoden in de Zorg

<https://wepe.be/overlegmethoden-in-de-zorg/>

Boek(je): Stas, K., Verbruggen, A., & Vlaeminck, H. (2019). *Ethische knopen: Leidraad voor doordacht sociaal werk*. Pelckmans Uitgevers.

Een praktische kapstok om beslissingen te nemen in ethische dilemma's, geschreven vanuit het sociaal werk, toepasbaar in de bredere hulp- en zorgverlening.

Vormingen op maat: "Morele oordeelsvorming in de praktijk"

- Via KDG, Kris Stas en Richard Anthone
- <https://www.kdg.be/opleidingen/navormingen-en-studiedagen/morele-ordeelsvorming-de-praktijk>

Specifieke dubbeldiagnoseproblematieken

Waarom?

Voor wie de basis al gekend is en zich graag verdiept in specifieke problematieken.

Aanbod

Dubbeldiagnose reeks VAD: <https://vormingen.vad.be/vormingen/>

Middelenaafhankelijkheid en

- Psychotische gevoeligheid
- Autisme
- Persoonlijkheidsproblemen
- Trauma
- ADHD

Periodiek aangeboden vorming van Psyche: <https://psyche.be/vormingen>

diletti

GGZ-NETWERK DILETTI
WWW.DILETTI.BE